

PÍKROVOVÉ STAVBY PODÉL ROZHRAŇÍ LUGIKA A SILEZIKA

M. Opletal

Česká geologická služba, Klárov 3, 118 21 Praha 1, opletal@cgu.cz

Od 19. století byla pro stavbu Alp, i pro krystalinikum českého masívu (M), v etn Sudet, aplikována p íkrovová stavba. Ale v padesátých letech minulého století byla pro krystalinikum opuštěna, a nahrazena blokovou tektonikou. Jen Pauk v Orlických horách, Jaroš s Mísaem ve svratecké klenbě, a z části i Skácel v Jeseníkách zůstali zastánci p íkrov. Od roku 1981 začali Jeseníky nově mapovat pracovníci českého geologického ústavu v m ítku 1 : 25 000 (listy Karlova Studánka – Cháb et al. 1983 a Dolní Moravice – Opletal et al. 1984). Získané poznatky prezentovaly publikace Cháb – Opletal (1984), Cháb et al. (1984) a Cháb et al. (1990), které vrátily p íkrovové stavby do krystalinika M. Po p íkrovové stavbě ních odporech proti p íkrov m dnes naprostá v tšina geologů uznává násunovou tektoniku v krystaliniku celého M.

Území p í styku lugika a silezika patří k nejsložitějším územím českého masívu. Ve směru SSV-JJZ zde probíhá tektonické rozhraní prvního řádu – ramzovská tektonická zóna (RTZ) i linie, která odděluje litologicky, strukturně i metamorfne odlišné jednotky: lugikum a silezikum. Ramzovské nasunutí, které popsal Suess (1912), má ale v souvislosti s charakterem levostranného horizontálního posunu. Obě superjednotky se liší především posloupností metamorfních událostí a jejich tlakově-teplotními parametry. V lugiku a moldanubiku jsou časté reliktové vysokotlakých a vysokoteplotních metamorfitů (eklogity, granulity) a útržky svrchního pláště (serpentinizovaná a rodingitizovaná plášťová ultrabazika). Naproti tomu v sileziku byly metamorfní procesy nízké až vysokoteplotní a jen nízké až střední tlaké a reliktové vysokotlakých hornin se tu nevyskytují. Obě jednotky ale mají p íkrovovou stavbu s podobnými rysy styků jednotlivých šupin – s mylonitizací, budínáží a především tektonovým stídáním. Ale pouze v lugiku jsou podél násunových zlomů vysouvány šupiny ultrabaziků.

V sileziku popsal Cháb – Opletal (1984) tektonové struktury, mj. na násunovém styku devonského drakovského kvarcitu s podložními horninami desenské klenby, a později i p í mapování na dalších místech. V lugiku se staromstské pásmo skládá z šupin s odlišnou litologií i tektonometamorfním vývojem. Jsou zde ruly, svory, ortoruly, amfibolity a leptyno-amfibolitové komplexy, místy s reliktové retrogresované eklogity. Na hranicích šupin se vyskytují fylonity, budínáž, tektonové stídání a oky ultrabaziků. Na listech Hanušovice a Staré Msto, bylo vymezeno 6 p íkrovových šupin, zatímco na listu Šumperk jsou jen 4. To způsobuje RTZ, která kose „odstihává“ okrajové šupiny. Také v ortorulách sn žnicko-gieraltowské skupiny jsou p íkrovové stavby. K lugiku patří i velkovrbenská klenba, která je tvořena alochtonní tektonickou melanží p íkrovových šupin složených z hornin ekvivalentních skupinám staromstské, stroské, sn žnicko-

Obr.: Velkolom Konstantin Velké Vrbno s násunovou tektonikou. I. jemnozrnné ruly mají na stropě žité grafitové polohy, II.a, II.b. dolomitické mramory, II.c. mramor, III. páskované amfibolity

-gieraltowské a novomstské. P í mapování Jeseníků i Kralického Sn žníku byla popsána místa, na kterých je dobře vidět p íkrovovou tektoniku, v etn násunových zlomů; ta byla často prezentována v kapitolách „Významné geologické lokality“ pro Vysvětlivky k mapám 1 : 25 000. Power-point ukazuje lokality, především z lugika, které dokumentují fylonity, budínáž a tektonové stídání podél násunových zlomů.